

QUÆSTIO VII.

An verum sit omnes Prophetas Hierosolymis occisos esse?

4. Ratio dubitandi sumitur ex verbis Christi Luc. xiii, 33: «Non capit Prophetam perire extra Hierusalem.» Græce, οὐ κατὰ τὸν ἀληθινόν, id est, non contingit, seu impossibile est occidi aliquem Prophetam extra Hierusalem, quod tamen non videtur verum. Primo, quia Jeremias in Ægypto, Ezechiel in Chaldæa occisi sunt, ut testatur Epiphanius in eorum vitis, et Dorotheus in Synopsi. Secundo multi Prophetæ occisi sunt à Jezabel in Samaria, ut habetur 3 Reg. xix, 40.

2. Respondeo: Christus non vult significare, nunquam omaindò contingere, ut aliquis Prophetæ extra Hierusalem occidatur; (quia hoc constat falsum esse,) sed raro contingere. Utitur autem hyperbole, ut exaggeret ingratitudinem illius civitatis, quæ non agnoscebat beneficium à Prophetis acceptum; sed eos, ubicumque poterat, persecutus et occidebat. Et hinc colligit Christus se etiam ibi occidendum, quod et factum est.

3. Hæc expositio patet ex ipso textu, qui sic habet: «Accesserunt quidam Phariseorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Et ait illis: ite, et dicite vulpi illi: Ecce ejicio dæmonia, et sanitates perficio hodie, et cras, et tertia die consummabis. Veruntamen oportet me hodie, et cras, et sequenti die ambulare; quia non capit Prophetam perire extra Hierusalem. Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Prophetas, et lapidas eos, qui mittuntur ad te, etc.» Hæc facta sunt in Galilæa ubi Herodes dominabatur. Distabat autem Galilea à Hierusalem itinere trium dierum. Et propterea dixit Christus: «Oportet me hodie, et cras, et sequenti die ambulare,» nequè ut Galilæa veniam in Hierusalem, quia communiter fit, ut Prophetæ non aliibi, quam in Hierusalem moriantur. Itaque sensus verborum Christi consistit in his duobus: 1 non est in potestate Herodis, ut anticipet tempus moriendi, quod

mihi à Deo constitutum est: 2 ibo hinc in Hierusalem, ut ibi occidar, ubi omnes ferè Prophetæ occisi sunt.

QUÆSTIO VIII.

Quinam fuerint falsi Prophetæ in veteri Testamento?

4. Respondeo: Duplices erant falsi Prophetæ apud iudeos, ut patet Jeremiæ xxii, 13: alii in Samaria, qui prophetabant in Baal: alii in Hierusalem, qui quidem dicebant se prophetare in vero Deo, et ab eo missos esse, sed mentiebantur. Piores erant idololatræ; posteriores non item. De prioribus est frequens mentio in libris Regum, præsertim 3 Reg. xviii, 49: ubi Elias interfecit quadrigenitos et quinquagintas Prophetas Baal, et quadrigenitos Prophetas lucorum, qui comedebant de mensa Jezabel. Item 3 Reg. xxii, 6: ubi quadrigeniti Prophetæ prædixerunt regi Israel victoriam contra Ramoth Galaad. Item 4 Reg. x, 19: ubi omnes Prophetæ Baal, qui tunc erant, à Jehu rege interficiuntur in templo Baal. De posterioribus fit mentio in libris Prophetarum, ut Jerem. xiv, 14: «Dixit Dominus ad me: Falso Prophetæ vaticinantur in nomine meo: non misi eos, et non præcepi eis, neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem, et divinationem, et fraudulentiam, et seductionem cordis sui prophetant vobis.» Et cap. xxii, 24: «Non mittebam Prophetas, et ipsi currebant: non loquerabar ad eos, et ipsi prophetabant:» et c. xxvii, 15: «Ipsi prophetant in nomine meo mendaciter.» Et Ezechiel xiii, 6: «Vident vana, et divinantis mendacium, dicentes: Ait Dominus, cum Dominus non miserit eos, etc.»

2. Ex priori genere fuit Sedecias, filius Chananae, qui percussit Michæam in maxillam: (3 Reg. xxii, 24.) Ex posteriori Hananiæ filius Azur, Prophetæ de Gabaon; (Jerem. xxvi, 1.) Item Achab filius Coliæ, Sedecias filius Maasiae et Semeias Nehelanites, qui cum populo iudeorum in Babylonem erant translati, et falso prophetabant brevi fore finem captivitatis: (Jer. xxix, 24 et seqq.) Item senex quidam Prophetæ in Bethel, qui decepit alium

Prophetam vaticinantem contra altare , quod erexerat Jeroboam : (3 Reg. xiii, 11.)

3. Hi et similes falsi Prophetæ semper ferè contradicabant veris Prophetis , ut quando veri^o prædicebant famem , bellum , captivitatem et alias pœnas à Deo infligendas propter peccata populi ; tunc falsi prædicebant fertilitatem , pacem et prosperitatem , ut patet Jerem. xiv, 13 : «Et dixi Domine Deus , Prophetæ dicunt eis : «Non videbitis gladium , et fames non erit in vobis , sed «pacem veram dabit vobis in loco isto . Et dixit Dominus «ad me : Falso prophetæ vaticinantur in nomine meo .» Hujus rei multa occurrunt exempla . Sedecias , qui erat unus ex Prophetis Baal , contradicebat Michæas , qui erat Prophetæ Domini . Ille asserebat Regem Israel feliciter expugnaturum Ramoth Galaad ; quod negabat Michæas : (3 Reg. xxii, 11.) Item Hananias contradicebat Jeremiæ . Ille asserebat vasa templi , quæ abstulerat Nabuchodonosor , post biennium remittenda esse in Jerusalem ; Jeremiah negabat id tam citò futurum : (Jerem. xxviii, 2.) Item Ahab , Sedecias et Semeias contradicebant eidem Jeremiæ . Illi dicebant populum mox redditum ex captivitate Babylonica ; hic septuaginta annis mansurum in captivitate : (Jerem. xxix, 21.)

4. Quæres , quæ fuerit causa hujus contradictionis ? Respondeo : Fuit hæc : Veri Prophetæ quærebant salutem populi judæorum , ideoque minabantur captivitates et afflictiones , ut populum revocarent à peccatis , et per pœnitentiam Deo reconciliarent . At falsi Prophetæ studiebant proprio commodo et utilitati , ac proinde , ut populo placent , et ab eo munera acciperent , promittebant pacem , prosperitatem et rerum omnium abundantiam . Et sic misere decipiebant populum . Hoc conqueritur Deus Isaiæ iii, 12 : «Populum meum exactores sui «spoliaverunt , et mulieres dominatæ sunt eis . Popule «meus , qui te beatum dicunt , ipsi te decipiunt .» Et Ezech. xiii, 10 : «Deceperunt populum meum dicentes : «Pax , pax , et non est pax : » et infra v. 19 : «Violabant «me ad populum meum propter pugillum hordei , et «fragmen panis , ut interficerent animas .» Et cap. xxii , v. 25 : «Conjuratio Prophetarum in medio ejus , sicut leo

«rugiens , rapiensque prædam , animas devoraverunt , «opes et pretium acceperunt .»

5. Dices : Præter falsos Prophetas , qui erant in Jerusalem et Samaria , fuerunt etiam alii , ut Balaam . (Num. xxii, 5, et 2 Petri ii, 15.) Respondeo : Nos hic tantum agimus de illis , qui fuerunt apud judæos , sive fuerint in Judæa , sive in Samaria . Inter eos non fuit Balaam . An autem Balaam , quem constat fuisse gentilem , fuerit Prophetæ Dei , an diaboli , quæstio est . Eugubinus putat fuisse Prophetam Dei . Primo , quia rogatus à Balac rege moabitum , ut malediceret populo Israel , voluit prius consulere Deum , qui etiam suggestit illi , quid facendum esset : (Num. xxii, 3.) Secundò , quia hebræi tradunt fuisse amicum Job , (qui in libro Job vocatus sit Eliu) et initio quidem fuisse virum sanctum et Prophetam Dei ; sed posteà propter inobedientiam et avaritiam factum esse malum . Quod posterius etiam testatur Petrus loco citato . Nec obstat , quod fuerit gentilis , quia multi alii gentiles à Deo consecuti sunt donum prophetiæ , ut Mercurius Trismegistus , et Sybillæ apud ægyptios , Zoroastes apud persas , Orpheus apud græcos , Abaris apud hyperboreos , Zamolxis apud getas .

6. Alii docent non Dei , sed diaboli Prophetam fuisse : quod videtur probabilius . Primo , quia vocatur *Ariolus* . (Num. xxii, 5.) Et ob hanc causam magni auctores ajunt fuisse magum , ut Cyrillus lib. 6 de adoratione , Theodoretus qu. 40 , August. serm. 103 de tempore et alii . Secundò , quia quæsivit augurium , (Num. xxiv, 1,) et ad illud captandum septem aras extruxit ipsi Baal , eique victimas immolabat . (Num. xxii, 41 , et cap. xxiii, 1.) Tertiò , quia sicut alii sæpè maledixerat , ita etiam rogatus à Balac rege moabitum , voluit maledicere populo Israel ; et in hunc finem captavit auguria et vaticinia diaboli . At Deus præveniens , occurrit illi , et quasi invitum coegit populo Israelis benedicere , quod aliqui non erat facturus . Quartò , nec verum est Balaam fuisse Eliu , amicum Job . Nam Eliu fuit idumæus , seu ex regione Ausiridis , ut dicunt septuaginta . Interpretæ cap. xxxii Job. v. 2 ; Balaam vero fuit ex Mesopotamia , ut patet Deuteronom. xxvii, 4 . Vide Cornelium in cap. 22 Numinorum , versu 5 .

QUÆSTIO IX.

Quomodo falsi Prophetæ à veris discernebantur?

1. Respondeo: Duobus modis, ut colligitur ex iis, quæ q. 3 dicta sunt. Primo per virtutem miraculorum. Nam veri Prophetæ, ut probarent se missos esse à Deo, suam missionem miraculis confirmabant; at falsi non poterant id præstare, ut patet exemplo Prophetarum Baal, qui non poterant ignem de cœlo impetrare ad comburendum sacrificium, quod offerebant; Elias autem impetravit. Secundo per veraces prædictiones. Nam veri Prophetæ prædicebant aliqua, quæ statim fiebant, et sic fidem et auctoritatem astraribant sibi apud populum; at falsi falsas habebant predictiones. Et ex hoc capite populus jubebatur discernere, an quivis, qui Prophetam se dicebat, missus esset à Deo, necne, ut habetur. (Deut. xviii, 20.)

2. Quod confirmari potest variis exemplis. Nam Prophetæ Baal prædixerunt regi Israel: «Ascende in Ramoth Galaad, et vade prospere, et tradet Dominus in manus regis, etc.:» (3 Regum xxii, 12.) Non est factum. Similiter Hananias prædictus: «Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Contrivi jugum regis Babylonis. Adhuc duo anni dierum, et ego referri faciam ad locum istum omnia vasa domus Domini, quæ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, et transtulit ea in Babylonem:» (Jerem. xxviii, 2.) Neque hoc factum. Idem dici potest de Achab, Sedecia, Semeia, et aliis, quorum prædictiones constat fuisse falsas.

QUÆSTIO X.

Quid de Pythonibus et Pythonissis sentiendum?

1. De illis extant aliqua Scriptura testimonia, quæ hic recensebo. Primum est Deut. xviii, 9: «Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave, ne imitari velis abominationes illarum gentium, nec inveniatur in te, qui lustret filium suum,

aut filiam dicens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, et observet somnia, atque auguria, nec sic maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec divinos, aut querat à mortuis veritatem. Omnia enim haec abominatur Dominus, et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.»

2. Secundum est 1 Reg. xxviii, 3: «Saul abstulit magos et ariolos de terra. Congregatique sunt philisthiim. Et vidit Saul castra philisthiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. Consuluitque Dominum, et non respondit ei, neque per somnia, neque per Sacerdotes, neque per Prophetas. Dixitque Saul servis suis: Quærite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi ejus ad eum: «Est mulier Pythonem habens in Endor. Mutavit ergo habitum suum: vestitusque est aliis vestimentis, et abiit ipse, et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in Pythonem, et suscita mihi, quem dixero tibi.»

3. Tertium est 4 Reg. xi, 6: «Manasses traduxit filium suum per ignem: et ariolatus est, et observavit auguria, et fecit pythones, et aruspices multiplicavit.»

Quartum est 4 Reg. xiii, 24: «Sed et pythones, et ariolos, et figuræ idolorum, et immundicias, et abominationes, quæ fuerant in terra Judæ et Jerusalem, abstulit Josias.»

Quintum Isaiæ viii, 19: «Cum dixerint ad vos: Quærите à pythonibus, et à divinis, qui strident in incantationibus suis: Nunquid non populus à Deo suo requiret pro vivis à mortuis?»

Sextum Isaiæ xix, 3: «Dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus, et consilium ejus præcipitabo: Et interrogabunt simulachra sua, et divinos suos, et pythones, et ariolos.»

Septimum Isaiæ xxix, 4: «Humiliaberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum: Et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuum müssitatibus.»

Octavum Act. xvi, 16: «Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiri-

stum Pythonem obviare nobis, quæ questum magnum
præstabat dominis suis divinando. Hæc subsecuta Pau-
lum, et nos, clamabat, dicens: Isti homines servi Dei
excelsi sunt, qui annunciant vobis viam salutis. Hoc au-
tem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, et
conversus, spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Jesu
Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora.

4. Circa hæc testimonia solent multa disputari: 1. Quid sit lustrare filium, vel filiam per ignem: 2. Qui dicantur arioli, aruspices, pythones, divini, incantatores: 3. Quid sit somnium et augurium: 4. Quid sit quæ-
rere veritatem à mortuis: et quæ similia sunt. Nobis sufficiat explicare, quod proposui, nempè, qui sint pytho-
nes et pythonissæ. Nihil dicam de etymologia nominis,
sed de usu. Usus obtinuit, ut illi dicantur pythones, qui
ex instinctu dæmonis divinant de rebus futuris. Et quidem
si viri sunt, vocantur pythones, pythonici, pythii: si
feminae, pythonissæ, pythæ, pythonem aut spiritum
Pythonis habentes. Ut hoc melius intelligatur, notanda
sunt quæ sequuntur.

5. Prædictio futurorum, quatenus excedit captum hu-
manum, duplex est: Una fit ex instinctu Dei: altera ex
instinctu dæmonis. Prior ordinariè vocatur Prophetia, à
qua Prophetæ; posterior divinatio, à qua divini dicti
sunt: D. Th. in 2. 2. q. 95, art. 1 et 2.

6. Rursus divinatio duplex est: Una per explicitam,
altera per implicitam dæmonis invocationem. Tunc ali-
quis censetur explicitè invocare dæmonem, quando vel
expressis verbis illum invocat, vel cum eo pactum init,
vel aliquid reipsa facit ex pacto jam iinito vel sciens et vo-
lens aliquid usurpat, quo dæmon solet futura prædicere.
Tunc implicitè seu tacitè, quando id, quod occultum est,
conatur investigare per media vana et indebita, quæ per
se nihil prosunt ad certam futurorum cognitionem. Tametsi enim in tali casu non petat expressè subsidium à
dæmonе; tamen dæmon sponte se ingerit, et homini cu-
riosо persuadet eventurum id, quod per hujusmodi vana
et indebita media futurum esse significatur. D. Thom.
ibidem art. 3. Sanchius lib. 2. Moral cap. 38, n. 3 et alii
ab illo citati.

7. Prior divinatio, quæ est per explicitam dæmonis
invocationem, variis modis fieri solet, prout variis modis
dæmon consulitur aut respondet.

Primo consulitur per suos Prophetas et pythonissas,
de quibus nunc agimus; et tunc per eosdem respondet.
Quomodo autem respondeat, quæstio est. Quamvis enim
certum sit dæmonem præsentem esse in ventre pteoni-
corum et pythonissarum; tamen non satis constat inter
auctores, an loquatur per os eorum more humano; an
vero per umbilicum, aut vicinas partes. Aliqui hoc, ali-
qui illud asserunt. Nec obstat, quod veteres ventrilo-
quum appellant. Hoc enim potest utroque sensu accipi:
vel quod loquatur per umbilicum, aut vicinas partes,
quæ circa ventrem sunt: vel quod vox illius, tametsi
exeat per os humano more, tamen ex imo ventre prodire
videatur. Vide Lorinum in cap. xvi Act. v. 16.

8. Secundo consulitur per sacrificia animalium; et
tunc respondet per signa quædam apparentia in extis ani-
malium. Hoc genus divinandi vocatur aruspiciū, unde
aruspices dicti sunt.

9. Tertiò consulitur per invocationem et preces in ido-
lis; et tunc respondet per idola, quod vocatur oraculum.

10. Quartò consulitur per somnia, ut quandò quis
cubat, vel certo loco, vel cum certa unctione, vel cum
alii ceremoniis, eo fine, ut inter somniandum accipiat
à dæmonे notitiam rerum futurarum.

11. Quintò consulitur per præstigium; ut quandò dæ-
mon ex pacto appareret alicui in externa forma, quæ ocu-
lus perstringat, et de occultis illum instruit.

12. Sexto per varia signa, sive in corporibus terres-
tribus apparentia, ut in ligno, metallo, lapide; sive in
aëre, sive in aqua, sive in igne.

13. Septimò per mortuos: ut quandò quis petit à dæ-
monē excitari mortuum, qui respondeat de aliquo futuro
eventu. Sic fecit Saul petens à Pythonissa, ut ope dia-
boli suscitaret Samuelem: (1 Reg. xxviii, 8.) An autem
Samuel apparuerit ope dæmonis, an potius virtute Dei,
quæstio alterius loci. D. Thom., Sanchius loco citato, et
Bessius cap. 43, dub. 5.

QUESTIO XI.

An etiam in novo Testamento sint veri et falsi Prophetæ?

1. Novum Testamentum incipit à Christo et Apostolis. Est ergo quæstio, an à tempore Christi et Apostolorum fuerint aliqui Prophetæ, qui futura prædixerint? Ratio dubitandi sumitur ex illo Matth. xi, 13: «Omnes Prophetæ et lex usque ad Joannem prophetaverunt.» Ergo nullus post Joannem Baptistam prophetavit. Item ex illo Hebr. i, 4: «Olim Deus loquens patribus in Prophetis, «novissimè diebus istis locutus est nobis in Filio.» Quasi dicat: Olim loquebatur per Prophetas: jam non amplius per Prophetas sed per Filium.

2. Respondeo: In novo Testamento sunt etiam veri et falsi Prophetæ. Veri sunt hi: Primò Christus ipse, qui prædictit suam mortem et passionem, (Matth. xx, 18:) Crucifixionem, (Joan. iii, 14, et cap. viii, 28, et cap. xii, 23:) Ascensionem, (Joan. iii, 13, et cap. vi, 63:) Spiritus Sancti missionem, (Joan. vii, 39, et cap. xiv, 16, et cap. xv, 26:) et multa alia.

3. Secundò Joannes Evangelista, qui prædictit multa in sua Apocalypsi, quæ, teste Hieronymo in epistola ad Paulinum, tot habet Sacra menta, quod verba.

4. Tertiò Paulus Apostolus, qui duo potissimum prædixit. Primò sua vincula: Act. xx, 23: «Spiritus Sanctus per omnes civitates mihi protestatur, dicens: Quoniam vincula, et tribulationes Jerosolymis me manent.» Deinde suam et sociorum navigantium liberacionem ex tempestate maris: Actor. xxvii, 22: «Et nunc suadeo vobis bono animo esse. Amisso enim nullius animæ erit ex vobis, præterquam navis. Astitit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, et cui de servio, dicens: Ne timeas, Paule, Cæsari te oportet assistere. Et ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri: Credo enim Deo, quia sicut erit, quemadmodum dictum est mihi.»

5. Quartò Agabus qui etiam duo legitur prædixisse. Primo futuram famem: Actor. xi, 27: «In his diebus su-

«pervenerunt ab Jerosolymis Prophetæ Antiochiam. Et surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per spiritum, famem magnam futuram in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio.» Secundò Paulum à judeis vinciendum: Act. xxi, 10: «Supervenit quidam à Judea Prophetæ, nomine Agabus. Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans sibi pedes et manus, dixit: Hæc dicit Spiritus Sanctus: Virum cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem judæi, et tradent in manus gentium.»

6. Quintò Filii Philippi Diaconi, de quibus Act. xi, 9: «Huic (Philippo) erant quatuor filiæ virgines prophetantes.» Quid prophetaverint, non constat. Nec audiendus Lutherus, qui in lib. de abroganda Missa privata, ait fuisse prophetantes, id est, prædicantes, seu docentes verbum Dei; ut inde convincat, etiam mulieres posse docere et concionari. Quod est contra Apostolum 1 Timoth. ii, 14: «Mulier in silentio discat cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto.» Et 1 ad Cor. xiv, 34: «Mulieres in Ecclesia taceant. Non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse.»

7. Præter hos Prophetas novi Testamenti, quorum fitmentio in Scripturis, fuerunt multi alii post tempora Apostolorum, qui etiam prophetiæ donum consecuti sunt, de quibus videri possunt vitæ Sanctorum, et Martyrologia. Porrò Prophetæ novi Testamenti partim conveiunt cum Prophetis veteris Testamenti, partim ab eis discrepant. In duobus convenient: Primò, quod utrique vel per miracula, vel per veracem prædictionem probaverint se à Deo missos esse. Secundò quod aliquando verbis, aliquando externis signis futura prædixerint. Hoc posteriori modo multa prædixerunt Isaias, Jeremias, Ezechiel, Oseas, Agabus, alii. Isaias quidem, dum nudus et discalceatus ambularet per plateas, cap. xx, 2. Jeremias, dum indueret lumbare lineum, et posteâ absconderet illud juxta Euphratem in foramine petræ, et putrefactum inde extraheret, c. xiii, v. 2. Ezechiel, dum in latere describeret obsidionem civitatis Jerusalem, et panem stercore conspersum comedere, cap. iv, 1 et sequentibus. Oseas dum acciperet uxorem fornicariam, et

ex ea prolem generaret, cap. I, v. 2. Agabus, dum alligaret manus et pedes suos zona Pauli Apostoli, Actor. XXI, 11.

8. In eo discrepant, quod Prophetæ veteris Testamenti prophetaverint de Christo venturo: Prophetæ verò novi Testamenti de aliis rebus, quæ post Christum futuræ erant. Unde illud, quod initio objiciebatur: «Omnes Prophetæ usque ad Joannem prophetaverunt,» sic debet intelligi: Omnes usque ad Joannem prophetaverunt de venturo Christo: Joannes Christum præsentem demonstravit, dicens: «Ecce Agnus Dèi: Ecce qui tollit peccata mundi.»

9. Hæc de veris Prophetis. De falsis autem generatim loquitur Christus Matth. vii, 15: «Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium; intrinsecus autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos.» Et Matth. xxiv, 44: «Multi pseudo-prophetæ surgent, et seducent multos.» Et I Joan. Apost. IV, 1: «Nolite omni spiritui credere; sed probabite spiritus, si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum.» Talis fuit Elymas magus, quærens Sergium proconsulem avertere à fide: (Act. XIII, 6.) Tales Hymenæus et Philetus, qui docebant resurrectionem esse jam factam, et subvertebant quorundam fidem: (2 Tim. II, 18.) Tales illi, de quibus Apostolus ad Galatas cap. I, vers. 7: «Sunt aliqui, qui vos conturbant.» Tales Marcus, Montanus, Marcianus, apud Baronium tomo 2 Annalium. Tales denique, ut uno verbo dicam, omnes hæretici, non modo veteres, sed etiam moderni, simillimi sunt falsis Prophetis in veteri Testamento: 1. Quia falsi Prophetæ dicebant se missos esse à Deo; 2. Quia non poterant probare se missos esse; 3. Quia semper fausta, et quæ populo grata erant vaticinabantur, ut pacem, victoriam, fertilitatem et rerum omnium abundantiam: (Jerem. XIV, 13.) Et idèo à plerisque libenter audiebantur.

10. Similiter faciunt moderni nostri Prophetæ. Primò adjungit se à Deo missos esse ad reformatam Ecclesiam. Secundò non possunt probare se missos esse; nec ulla miraculo aut veraci prædictione id hactenus probarunt.

Prædictum quidem Lutherus: *pestis eram vivus, moriens ero mors tua, Papa;* sed fuit mendax prædictio. Mortuus est Lutherus, vivit adhuc Papa. Tertiò semper fausta, quæ populo grata sunt, vaticinantur. Eorum vox est: Per fidem salvabimini: Bona opera nihil proderunt: Non opus est jejuniis et castigatione corporis: Crescite et multiplicamini: Si non vult uxor, veniat ancilla. Hanc vocem plerique libentius audiunt, quam illam Christi et Apostolorum: «Pœnitentiam agite: Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram: Abstinete à carnalibus desideriis: Sobrii estote et vigilate.»

CAPUT IX.

DE RELIGIOSIS SINAGOGÆ, QUI ERANT NAZAREI ET RECHABITÆ.

1. Præter Levitas, Sacerdotes, Pontifices et Prophetas, de quibus dictum est, erant etiam alii in veteri Testamento, qui à communi populo distinguebantur. Primo quidem nazaræi et rechabitæ, qui erant quasi religiosi: deinde esseni, pharisæi et sadducae, qui erant quasi sectarii. De utrisque agendum est. De prioribus in hoc capite: de posterioribus in sequenti.

NAZAREI.

2. Igitur nazaræi apud iudeos erant homines religiosi, (seu viri, seu fœminæ) qui voto se consecrabant Deo, et à communi aliorum consuetudine separabant. Erant autem duplices: Alii temporarii, qui ad certum tempus obligabant se voto, ut ad unum mensem, duos, tres, vel ultrà: (Num. VI, 13 et seqq.) Alii perpetui, qui ad totam vitam erant obstricti, ut Samson et Samuel: (Judic. XIII, 7, et I Reg. I, 28.) Vocabantur autem nazaræi, id est, separati, consecrati, comati: (Cornelius in cap. 6 Num. v. 9, et Castrius in cap. IV Lamentationum Jerem.) Et poterant esse ex quavis tribu. Nec, quatenus